

Nr 587

Av herr **Rimmerfors m. fl.**, om höjt anslag till Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet.

(Lika lydande med motion nr 300 i Första kammaren)

De handikappades situation i dagens samhälle kännetecknas bl. a. av svårigheten att hålla jämna steg med den standardstegring som kommer övriga kategorier till godo. Enligt vår uppfattning är detta ett missförhållande. Vi föreslår i denna motion åtgärder i syfte att tillgodose angelägna krav på en förbättring av de handikappades situation.

Våra krav på social- och inrikeshuvudtitlarna framförs av formella skäl i följdmotionerna I: 434 och II: 523 samt I: 435 och II: 522. Vi föreslår en anslagshöjning för nästa budgetår beträffande anslagen på inrikes-, social- och ecklesiastikhuvudtitlarna av sammanlagt 2 600 000 kr.

De handikappades kulturella verksamhet

Det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget om ökat stöd till de handikappades kulturella aktiviteter är ett glädjande erkännande av behovet av särskilda åtgärder. Vi måste beklaga att regeringen endast tillstyrkt en ökning av 460 000 kr. jämfört med den äskade ökningen på 6 700 000 kr.

Ett av SÖ:s förslag rör handikapporganisationernas tidskrifter. Dessa siktar till ett dubbelt syfte. Dels är de naturligtvis avsedda för de handikappade själva för information och debatt, dels utgör de handikapporganisationernas fönster ut mot allmänheten. Bägge funktionerna är ytterst viktiga. För att möjliggöra en kvalitativ och bred utgivning bör samhället bidra till kostnaderna för dessa tidskrifter. Önskemål har framförts om en tidskrift gemensam för alla handikappkategorier som genom artiklar av experter och praktiker, reportage och information kan väcka opinion för förbättringar av de handikappades situation. Detta önskemål bör tillgodoses. Vi föreslår att skolöverstyrelsen får 150 000 kr. som tidskriftsstöd att fördela efter ansökan från berörda organisationer.

Skolöverstyrelsen begär anslag om ca 1,5 milj. kr. för bidrag till kurser i handikapporganisationernas regi, studieinstruktörer vid organisationerna, fritidsgrupper, utbildning av ungdomsledare, en central ungdomsverksamhet, försöksverksamhet m. m. Regeringen bifaller 391 000 kr. Vi anser detta belopp

vara otillräckligt för en någorlunda snabb utbyggnad av detta tidigare försummade område. Det kan visserligen vara skäl att göra ökningen successiv för att de administrativa och personella resurserna skall räcka till, men de beviljade medlen är för små för att kunna ge några värdefullare erfarenheter i uppbyggnadsarbetet. Anslaget bör höjas med minst 700 000 kr. utöver regeringens förslag. Fördelningen mellan de olika posterna bör verkställas av skolöverstyrelsen i enlighet med de i anslagsäskandena givna riktlinjerna. Enligt vår uppfattning bör därvid särskilt försöks- och utvecklingsarbetet uppmärksammas.

Rekreation och fritid

Det av SÖ föreslagna bidraget på 500 000 kr. till inköp av TV-apparater bör ses i det större sammanhang som statens bidrag till inköp av redskap o. d. för underlättande av den dagliga livsföringen erbjuder. De snäva bidragsregler som medicinalstyrelsen f. n. tillämpar måste kompletteras med anslag till handikapporganisationerna, som kan fördela medlen enligt friare normer.

Utöver dessa anslag är det befogat att ha tillgång till ett särskilt rekreations- och fritidsanslag för handikappade. De handikappades önskemål om semester- och vårdresor och fritidssysselsättningar ägnas f. n. alltför liten uppmärksamhet. Rekreations- och behandlingsresorna söderut är t. ex. en viktig och mycket uppskattad verksamhet. Resor för längre tid drar emellertid avsevärda kostnader. Hittills har det alltså sällan inträffat att handikappade resenärer fått bidrag från sin sjukvårdshuvudman för sådan längre resa. Även försäkringskassorna tillämpar tyvärr restriktiva bestämmelser beträffande bidragen. Resornas betydelse ligger ofta inte enbart i att vädret är gynnsamt för behandlingen utan även i att vistelsen många gånger stimulerar och förstärker behandlingens positiva effekt. Det har dessutom visat sig att kostnaderna stundom blir lägre än för motsvarande behandling i Sverige. Även i fråga om semestervistelse i Sverige återstår mycket att göra för de handikappade. För vistelse t. ex. på De handikappades riksförbunds semesterhem i Sverige bidrar samtliga landsting med minst fem kr. per dag. Bara ungefär halva antalet landsting betalar resan och hela uppehållet. De som inte kan beredas plats har fortfarande stora svårigheter att ordna rekreationsvistelse.

Många handikappade har ett utpräglat intresse för konstnärlig verksamhet och vill liksom andra medborgare ägna sig åt dessa intressen. Höggradigt handikappade har ofta större svårigheter än andra att utöva en meningsfylld fritidssysselsättning och bör därför på allt sätt hjälpas. Folkpartiet har redan tidigare i riksdagen pekat på möjligheten att ge handikappade stipendier för inköp av litteratur, konstnärsmaterial, musikinstrument m. m.

Vi föreslår att 1 000 000 kr. ställs till förfogande under nästa budgetår för bidrag till rekreations- och fritidsändamål. Bidragen bör utdelas av socialstyrelsen efter enskild ansökan.

De blinda studenterna

De blinda studerande är en liten, lätt avgränsad grupp med påtagliga behov. Deras problem gäller framför allt kurslitteraturen, som måste överföras till talböcker och blindskrift.

Universitetskanslersämbetet har föreslagit att man borde satsa på ett system av lektörer, rekryterade bland den studerandes kurskamrater — ett förslag som vi finner mindre tillfredsställande med tanke på de olägenheter det bl. a. skulle medföra för den blindes självständighet i förhållande till omgivningen och möjligheter att anpassa sig till arbetslivet. Det är dessutom tveksamt om lektörer innebär några ekonomiska fördelar — det kommer att behövas mer än en lektor för varje blind student.

En talboks- och blindskriftsproduktion kommer däremot flera studenter till godo. Vi ansluter oss till skolöverstyrelsens förslag om 750 000 kr. till De blindas föreningsbibliotek för denna verksamhet.

Den av SÖ tillsatta utredningen om de blindas kurslitteratur anför i korthet följande.

Tre grupper av studerande berörs, nämligen universitets- och högskolestuderande (om några år 65 st. årligen), folkhögskolestuderande (ett 30-tal per år) samt deltagarna i De blindas förenings studiecirkel (under 1964 1 532 deltagare). Uppgiften att förse studerande över det gymnasiala stadiet med litteraturhjälp bör åläggas De blindas förenings bibliotek. Produktionen måste avse såväl blindskrift som talböcker, varvid behovet av talböcker motiveras av flera skäl. Dels är blindskriften oåtkomlig för många blinda med komplicerade handikapp, dels ställer det sig svårt för dem som vid vuxen ålder blir blinda att förvärva tillräcklig färdighet i läsning av punktskrift, dels är talboken snabbare och billigare i framställningssättet.

De blindas förenings bibliotek bör kunna erbjuda även andra tjänster, rådgivningsverksamhet, anordnande av informationsträffar, förteckningar över tillgängliga ledsagningskrafter, internationell bokservice m. m. Litteratur- och hjälpmedelsförsörjningen bör ske som gratis lån från biblioteket.

Hjälpmedel till handikappade

Medicinalstyrelsens hjälpmedelsnämnd har för sin fördelning av statsbidragen till de av landstingen m. fl. utdelade redskapen en förteckning över de hjälpmedel för de handikappades dagliga livsföring till vilka statsbidrag utgår. Enligt Kungl. Maj:ts förordning (SFS 1965:544) skall de vara särskilt avsedda för handikappade. Hjälpmedel som kan användas också av andra blir alltså inte statsbidragsberättigade, även om de är aldrig så lämpliga för den handikappade. På grund av denna bestämmelse tvingas produktionen av handikappades hjälpmedel att utformas på ett sådant sätt att det klart framgår att produkten bara skall användas av handikappade, vilket medför mindre serier än nödvändigt och följaktligen högre kostnader. En vidgning av kriterierna skulle kanske innebära att bedömningssvårigheterna ökar, men vi tycker inte

att det är ett tillräckligt skäl för att hindra en reformering av denna uppenbarligen opraktiska bestämmelse.

Invaldbostadsbidraget

Efter yrkanden bl. a. från folkpartiet och centerpartiet om förbättring av invaldbostadsbidragen beslöt 1965 års riksdag att höja bidraget från 10 000 till 15 000 kr. maximalt. I årets statsverksproposition har departementschefen tillstyrkt att bostadsbidragen skall kunna utbetalas i förskott.

Vi finner bägge dessa ändringar glädjande. Det är dock fortfarande så att behovet av invaldbostäder är ungefär tio gånger så stort som tillgången, 700—800 f. n. Det statliga invaldbostadsbidraget kommer alltså i alltför liten omfattning till användning. Skäl talar för folkpartiets vid förra riksdagen framförda krav om ett slopande av maximeringsregeln för invaldbostadsbidraget. Kostnaderna kan ofta överstiga 15 000 kr. för nybyggnation av en ändamålsenlig invaldlägenhet. Med tanke på nödvändigheten att stimulera kommuner och privata byggherrar till invaldbostadsbyggande är en fullständig täckning av kostnaderna önskvärd. Den fortgående kostnadsstegringen kan befaras snart göra även 15 000 kr. så otillräckliga i förhållande till de verkliga extra-kostnaderna att bidragsreglerna än en gång får en hämmande effekt på utbyggnadstakten.

Under hänvisning till ovan anförd motivering hemställer vi,
att riksdagen måtte

1. anslå 150 000 kr. som tidskriftsstöd till handikapporganisationerna, att fördelas av skolöverstyrelsen efter ansökan från berörda organisationer,
2. anslå 700 000 kr. utöver Kungl. Maj:ts förslag för bidrag till kurser i handikapporganisationernas regi, studieinstruktörer vid organisationerna, fritidsgrupper, utbildning av ungdomsledare, en central ungdomsverksamhet, försöksverksamhet m. m., att fördelas av skolöverstyrelsen i enlighet med styrelsens i anslagsäskandena föreslagna riktlinjer samt med ledning av vad som anförs i denna motion,
3. i anledning av yrkandena under punkterna 1—2 till Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet för budgetåret 1966/67 under åttonde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 850 000 kr. förhöjt anslag av 1 993 000 kr.

Stockholm den 25 januari 1966

Einar Rimmerfors

Ingrid Gärde Widemar

Anders Jonsson

Brita Elmén

David Gomér

Eric Nelander

Augustinus Keijer

Ingemar Mundebo